

V Z P O M Í N Á M E

Vzpomínka na profesora Leona Sazamu

Dne 24. října 2002 zemřel ve věku 91 let prof. MUDr. Leon Sazama, DrSc., emeritní profesor Univerzity Karlovy, zakladatel a dlouholetý přednosta královéhradecké stomatologické kliniky, v době existence Vojenské lékařské akademie v 50. letech náčelník její katedry čelistní chirurgie se stomatologií (1953–1956), poté katedry stomatologie s klinikou (1956–1958).

Prof. MUDr. Leon Sazama, DrSc. se narodil 30. září 1911 v Dlažově v západních Čechách. Středoškolské studium zahájil na gymnáziu v Klatovech. Po přesídlení rodiny do Prahy pokračoval ve studiu na reálném gymnáziu, kde v roce 1930 složil úspěšně maturitní zkoušku. Medicínu studoval na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Po promoci se rozhodl pro práci okresního lékaře, v roce 1937 složil fyzikát – tehdejší zkoušku pro úřední lékaře. Nakonec však přešel k stomatologii. Získal jej pro ni prof.

MUDr. František Kostečka, tehdejší přednosta I. stomatologické kliniky v Praze, zakladatel novodobé české stomatochirurgie.

Do Hradce Králové přišel MUDr. Sazama v roce 1945 společně s prvním přednostou zdejší nově vzniklé stomatologické kliniky doc. MUDr. Karlem Měšťanem jako jeho statutární zástupce. Je i jeho nespornou zásluhou, že již v roce 1949 byla na hradecké lékařské fakultě zahájena výuka stomatologie.

V roce 1951, po vzniku Vojenské lékařské akademie a odchodu prof. MUDr. K. Měšťana zpět do Prahy, převzal vedení kliniky. Habilitoval se, docentem byl jmenován v říjnu 1952. S největším zaujetím se věnoval stomatochirurgii, v níž proslul ve dvou specializacích: jako traumatolog a jako odborník pro onemocnění slinných žláz. Jeho monografie k této problematice „Úrazy obličejových kostí“ a „Choroby slinných žláz“ se staly základními díly nejenom pro stomatology, ale i lékaře jiných oborů.

V roce 1963 byl jmenován profesorem a o dva roky později dosáhl vědecké hodnosti doktora věd. Profesor Sazama se výrazně zasloužil o rozvoj československé stomatologie. Řada jeho odborných prací získala mezinárodní uznání. Svědčí o tom také členství a čestná členství profesora Sazamy v domácích i zahraničních odborných společnostech.

Stomatologickou kliniku v Hradci Králové vedl profesor Sazama do roku 1976. Znovu s ní začal oficiálně spolupracovat po listopadu 1989. Byl jmenován emeritním profesorem Univerzity Karlovy a členem Vědecké rady Lékařské fakulty UK v Hradci Králové. Spolupracovníci a přátelé profesora Sazamy si jej vždy hluboce vážili, a to nejen pro jeho odbornou a vědeckou erudici. Cenili si dalších, nepřehlédnutelných rysů jeho osobnosti – všeobecné vzdělanosti, kulturního rozhledu, smyslu pro humor a vysoce kolegiálního přístupu.

Méně známou kapitolu jeho profesní a životní dráhy tvoří kapitola „vojenská“. Poprvé se MUDr. Sazama seznámil s vojenským prostředím brzy po promoci, když 1. října 1936 nastoupil vojenskou prezenční službu (prodloužily mu ji navíc dramatické dny zářijové mobilizace v roce 1938). V jejím rámci nejprve absolvoval v Praze šestiměsíční Školu důstojníků zdravotnictva a lékárnictva v záloze, které velela téměř legendární postava – plukovník MUDr. Antonín Sojka. Souhrn jeho výroků, ponaučení, přirovnání a postřehů z vojenského a vojenskomedicínského prostředí, které měly téměř vždy humorný podtext, daly vzniknout tzv. sojkovinám neboli Sojkově učení. Mezi lékařskou veřejností, zvláště těmi, kteří prošli vojenskou prezenční službou, byly pak sojkoviny vždy vítaným tématem ve chvílích odlehčených debat.

MUDr. Sazama osobně „éru“ plukovníka MUDr. Sojky zažil, a tak nepřekvapí, že dal některým sojkovinám prostor ve své nezapomenutelné knize medicínských historek nazvané „Okolo Hradce v bílém plášti“. Pod pseudonymem, kdy příjmení autora je nahrazeno rodným místem profesora Sazamy, publikaci v roce 1988 vydala Vojenská lékařská akademie J. E. Purkyně v Hradci Králové. Jak název napovídá, profesor Sazama do této publikace zařadil úsměvné historky vážící se k dennodenní činnosti hradecké lékařské fakulty, Fakultní nemocnice a v neposlední řadě k existenci Vojenské lékařské akademie v 50. letech. Vlastně nás tak sám zprostředkovaně uvádí do dalšího období „vojenské“ kapitoly svého života.

Ta nastala v roce 1951 zřízením Vojenské lékařské akademie na bázi pod vojenskou správu převzaté Lékařské fakulty UK v Hradci Králové. Na rozdíl od řady kolegů byl v případě MUDr. Sazamy souhlas s aktivová-

ním bdělými vojenskými kádrovými orgány vydán až v březnu 1953, vlastně až po jeho habilitaci. Dnem 25. 6. 1953 pak byl podplukovník doc. MUDr. Leon Sazama oficiálně ustanoven do funkce náčelníka katedry čelistní chirurgie se stomatologií Vojenské lékařské akademie. V listopadu 1954 byl mimořádně povýšen do hodnosti plukovníka a potvrzen ve vedoucí funkci pracoviště, pro které byl od roku 1956 oficiálně používán název katedra stomatologie s klinikou. V roce 1958 v souvislosti se zrušením VLA JEvP a obnovením LF UK v Hradci Králové byl plk. doc. MUDr. Leon Sazama přerážen do zálohy. Nástupnický útvar Vojenský lékařský výzkumný a doškolovací ústav J. E. Purkyně již samostatnou stomatologickou katedru neměl.

Prof. MUDr. Leon Sazama, DrSc. se však i nadále významně podílel na výchově a odborné přípravě vojenských stomatologů prostřednictvím výuky na LF UK a stomatologické klinice. Jeho vztah k vojenskému zdravotnickému školství byl vstřícný, jeho existenci obhajoval i v době, kdy armáda zažívala své slabé chvíle. To odráží i příspěvek pana profesora do almanachu k 50. výročí Vojenské lékařské akademie z loňského roku. Bohužel, byla to zároveň poslední jeho práce pro vojenskozdravotnický tisk.

Úmrtí prof. MUDr. Leona Sazamy, DrSc. znamená výraznou ztrátu nejen pro hradecké lékařské školství a stomatologickou kliniku. Odešla osobnost, která se současně nesmazatelně zapsala do dějin našeho vojenského vysokého zdravotnického školství.

Čest jeho památce.

Prof. MUDr. Josef Fusek, DrSc.,
doc. PhDr. František Dohnal, CSc.

Poznámka: V článku jsou použity údaje doc. MUDr. Věry Hubkové, CSc. obsažené v nekrologu k úmrtí prof. MUDr. L. Sazamy, DrSc. – viz SCAN, 2002, č. 5, s. 15.

